

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи державного управління та місцевого самоврядування»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Тривалість викладання	6-ий семестр (11 та 12 чверті)
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 год)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	1 година на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
Кафедра, що викладає

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6584>

Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Інформація про викладача:

Лола Вікторія Василівна
доцент, к.держ.упр., доцент

Персональна сторінка

<https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/lola/lola.php>

E-mail: lola.v.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Вивчення навчального курсу «Основи державного управління та місцевого самоврядування» є цінним інструментом для майбутніх підприємців, який може допомогти їм краще зрозуміти політичне та економічне середовище, особливості функціонування системи органів публічної влади, налагодити зв'язки з органами державної влади та місцевого самоврядування, впливати на державну політику, тощо.

Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні, розуміння методів та інструментів впливу органів публічної влади на суб'єктів підприємницької діяльності.

Завдання курсу:

- формування системи знань щодо особливостей організації державного управління та місцевого самоврядування в Україні,
- формування розуміння особливостей розподілу повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Україні, а також між різними рівнями управління – національним, регіональним, місцевим,
- опанування навичками щодо аналізу державної та муніципальної політик в контексті забезпечення їх впливу на суб'єктів підприємницької діяльності.

2. Результати навчання (дисциплінарні)

Дисциплінарні результати навчання:

- знати систему органів державної влади та систему органів місцевого самоврядування в Україні,
- розуміти особливості розподілу повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в Україні, а також між різними рівнями управління – національним, регіональним, місцевим
- знати механізми, методи та інструменти державної та муніципальної політики в контексті забезпечення їх впливу на суб'єктів підприємницької діяльності.

3. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
Модуль 1. Державне управління
1. Державне управління як системне суспільне явище. Сутність державного управління, визначення поняття. Характерні риси державного управління. Суб'єкт і об'єкт державного управління. Економічна система як об'єкт державного управління.
2. Теоретичні засади державного та публічного управління. Становлення та еволюція державного управління. Співвідношення державного та публічного управління. Визначення публічного управління (Демонд Кілінг, Джей М. Шавріц). Сучасні концепції управління державою та суспільством: «New public management» та «Good governance». Тенденції трансформації державного управління до моделі публічного врядування на засадах партнерської взаємодії держави, бізнесу і громадянськості.
3. Концептуальні основи державного управління. Основні закони, закономірності та принципи державного управління. Цілі, функції та завдання державного управління. Дерево цілей у державному управлінні. Економічні цілі суспільства та економічні пріоритети розвитку держави.

Функції державного управління: поняття, види та їхня характеристика. Економічні функції держави та функції державного управління у сфері економіки.

4. Механізми, методи та технології державного управління.

Сутність поняття «механізм державного управління» та система механізмів державного управління.

Методи державного управління. Класифікація методів державного управління.

Технології державного управління. Технології е-урядування.

Основні механізми державного управління у економіці: фіскальна та монетарна політика держави.

Методи державного регулювання економіки.

Сучасні технології державного управління у сфері господарської діяльності: технології е-урядування (взаємодія G2B/B2G), Великі дані (Big Data), блокчейн, можливості AI.

5. Держава як суб'єкт державного управління. Система органів державної влади в Україні.

Конституційні принципи організації публічної влади в Україні. Система органів державної влади.

Вищі органи державної влади в Україні як суб'єкт державного управління.

Система органів виконавчої влади.

Система органів виконавчої влади у сфері регулювання господарської діяльності.

6. Моделі державного управління економікою.

Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного втручання у функціонування економіки.

Сутність державного регулювання економіки та його місце в економічній політиці.

Теорії та принципи макроекономічного регулювання. Характеристика сучасних моделей державного регулювання економіки.

7. Державне регулювання у сфері господарської діяльності.

Функції державного управління щодо регулювання у сфері господарської діяльності. Регуляторна політика держави: загальні засади.

Загальна характеристика взаємовідносин держави та суб'єктів господарської діяльності. Нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу.

Конкурентна політика та антимонопольна діяльність держави.

Державний контроль за здійсненням господарської та торговельної діяльності.

Особливості державного регулювання підприємницької діяльності в умовах досягнення цілей сталого розвитку.

8. Антикорупційна політика держави.

Поняття корупції, її сутність та природа. Корупційні дії та ознаки корупційних дій. Негативні наслідки впливу корупції на економіку.

Типи корупції. Види корупції. Форми корупції.

Антикорупційна стратегія України. Організаційно-правове забезпечення антикорупційної політики в Україні. Громадський контроль.

Вплив антикорупційної політики на бізнес-екосистему.

Модуль 2. Місцеве самоврядування

9. Сутність та природа місцевого самоврядування.

Поняття місцевого самоврядування: сучасні вітчизняні і світові підходи.

Концепції та моделі місцевого самоврядування: їх соціально-економічна складова.

Теоретико-правові засади системи місцевого самоврядування в Україні.

10. Система місцевого самоврядування України.

Конституційні та законодавчі засади місцевого самоврядування в Україні.

Принципи місцевого самоврядування.

Елементи системи місцевого самоврядування. Рівні місцевого самоврядування в Україні.

Формування, завдання та повноваження органів місцевого самоврядування.

Завдання та повноваження органів місцевого самоврядування щодо забезпечення соціально-економічних інтересів жителів територіальних громад.

11. Місцеве самоврядування на муніципальному рівні управління в Україні.

Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Місцеві ради як представницькі органи місцевого самоврядування. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Сільські, селищні, міські голови. Органи самоорганізації населення.

Інструменти та форми здійснення місцевого самоврядування територіальною громадою: місцевий референдум, загальні збори громадян, місцеві ініціативи, громадські слухання.

Роль і місце суб'єктів господарювання у формуванні муніципальної політики.

12. Матеріальні та фінансові засади здійснення місцевого самоврядування в Україні.

Місцеві бюджети та комунальна власність як матеріальна та фінансова основа здійснення місцевого самоврядування в Україні.

Управління об'єктами комунальної власності. Комунальні підприємства, установи та організації. Корпоративні права територіальної громади.

Методи управління комунальною власністю: економічні та організаційно-правові.

Залучення приватного сектору до управління комунальними майновими ресурсами: оренда, концесія, приватизація, корпоратизація комунальних підприємств та її форми.

Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад.

Сутність та особливості реалізації проєктів публічно-приватного партнерства на муніципальному рівні управління.

13. Модель організації публічної влади на регіональному рівні управління: співвідношення державного управління та місцевого самоврядування.

<p>Адміністративно-територіальний устрій як основа організації територіального управління. Форми державного устрою.</p> <p>Державне управління та місцеве самоврядування на регіональному рівні управління: особливості розподілу повноважень та механізми взаємодії.</p> <p>Районні та обласні ради: повноваження та особливості формування. Місцеві державні адміністрації.</p> <p>Регіональна економічна політика: сутність та основні складові.</p>
<p>14. Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.</p> <p>Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.</p> <p>Співвідношення процесів централізації та децентралізації в публічному управлінні.</p> <p>Складові реформи децентралізації влади: реформа місцевого самоврядування, адміністративно-територіальна реформа, ресурсна (бюджетна та фінансова) децентралізація, передача повноважень на місця. Секторальні реформи та їх роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку громад.</p>
<p>15. Регуляторна політика органів місцевого самоврядування.</p> <p>Регуляторна політика в органах місцевого самоврядування: сутність та основні положення.</p> <p>Регуляторний акт та його основні ознаки.</p> <p>Регуляторні повноваження органів місцевого самоврядування.</p> <p>Інструменти залучення громадськості до прийняття рішень регуляторними органами.</p> <p>Аналіз регуляторного впливу (АРВ): сутність та структура. Тест малого підприємництва (М-Тест).</p>
<p><i>Тестове завдання №2 до модулю 2 (теми 9-15)</i></p>
<p align="center">ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ</p>
<p align="center">Модуль 1. Державне управління</p>
<p>Державне управління як системне суспільне явище. Суб'єкти та об'єкти державного управління.</p>
<p>Концептуальні засади державного управління економікою.</p>
<p>Сучасні моделі державного регулювання економіки.</p>
<p>Державне управління у сфері регулювання підприємницької діяльності.</p>
<p align="center">Модуль 2. Місцеве самоврядування</p>
<p>Система місцевого самоврядування в Україні.</p>
<p>Матеріальні та фінансові засади здійснення місцевого самоврядування в Україні.</p>
<p>Реформа децентралізації влади в Україні: сутність та основні складові</p>
<p>Регуляторна політика органів місцевого самоврядування.</p>

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з тестування за лекційною частиною та індивідуального завдання на практичних складатиме не менше 60 балів з максимально можливих 100 балів. Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань (тестування): два тестові завдання на тиждень контрольних заходів. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольних завдань за кожною темою під час практичних занять та самостійної роботи. Кожне завдання поточного контролю за лекційними та практичними завданнями оцінюються за 100-бальною шкалою з подальшим усередненням відповідно до кількості виданих завдань.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю:

У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться підсумкове оцінювання під час сесії – екзаменаційний тест. Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

<i>Рівень, рейтингова шкала</i>	<i>Теоретична підготовка</i>	<i>Практичні уміння і навички</i>
Високий, 100-90, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв’язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії

		відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 89-74 дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 73-60, задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 59-0, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної

оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <https://cutt.ly/IVesJEc>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з оцінки знань за дистанційним курсом.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Вороніна Ю.Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: посіб. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204.с. URL: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/10327/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%284%29%20%281%29.pdf

2. Інструменти управління майном комунальної власності територіальної громади: посібник. – Київ, 2021. – URL : <https://bit.ly/40AP28j>

3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с. – URL : <https://bit.ly/3Ct1gIo>

4. Мельникова О. Державне регулювання економіки: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня спеціальності 051 «Економіка»: електронне видання. Харків: ХНПУ, 2023. 105 с. – URL : <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/9914693e-2dd5-4a1b-bcc4-fed84c89ec69/download>

5. Нагаєв В.М. Публічне адміністрування: електронний навч. посіб. Х.: ХНАУ, 2018. 278 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4925/1/NP_Public%20administration_2019.PDF

6. Науменко А. О., Смігунова О. В., Міненко С. І. Сучасні підходи і напрями розвитку публічного управління та адміністрування: підручник; за ред. д-ра наук з держ. управління, проф. В. Д. Бакуменка; ДБТУ. Харків: Майдан, 2022. 280 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29572/3/P_SNP%20PUA.pdf

7. Публічне управління та адміністрування : посіб. / Скидан О., Якобчук В., Дацій Н., Ходаківський Є. та ін. ; за заг. ред. О.В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8495/1/Publichne_upravlinnia_2017.pdf

8. Регуляторна політика органів місцевого самоврядування: практичні поради до зниження адміністративних перешкод та покращення бізнес-клімату на місцевому рівні. Вид-во: ГО «Аналітично-адвокаційний центр «Львівський регуляторний хаб». 2020. – 32с. URL : <https://bit.ly/4huqhld>

9. Управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування та розвитку міжмуніципального співробітництва. Навчальний посібник/За заг. редакцією Шкільняка М.М., Толкованова В.В., Журавля Т.В. – Київ. 2019. – 345 с. – URL : https://smartregion.pl.ua/storage/municipal_cooperation/2/uF8hbWBxUqTVYyWR5JfMUAdYuK0zpo7UybsjUQqJ.pdf

10. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посібник / В. В. Утвенко. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 234 с. – Бібліогр.: с. 226-231. – URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/teor_misc_samovryad_2017.pdf

Додаткові

1. Strategic Security Imperatives in the Development of Communities in the Post-War Period in Ukraine / Kravtsov Oleg, Kravtsova Tetiana, Lashenko Oksana, Lola Viktoriia, Rudik Nadiia and Holokha Liubov // [ref]: vol.21.2023. available at: <https://refpress.org/ref-vol21-a77/>

2. Гаєва О.В., Гаряєва Г.М., Лисенко І.В. Державне управління – системне суспільне явище // Вісник Національного технічного університету

- «ХП». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2021. № 1. URL: <https://doi.org/10.20998/2227-6890.2021.1.05>
3. Гончарук О. Б., Савичук Н. О. Поняття механізмів державного управління та їх практичне значення // Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 7. С. 77–83. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.7.77
4. Кононенко В.В. Забезпечення державного управління у сфері економіки: принципи та форми // Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 7(13). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-167-175](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-167-175)
5. Кононенко В.В. Організаційно-функціональна структура державного управління у сфері економіки України // Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2023. № 10(24). [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-116-123](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-116-123)
6. Кравець І. В., Якобчук В. П., Довженко В. А. Сучасні теорії публічного управління: концепції "менеджеризм" та "неоменеджеризм". // Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 4. С. 103–108. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.4.103
7. Лола В. Локальна ідентичність та «соціальне включення» в умовах децентралізації влади в Україні / В. Лола // Аспекти публічного управління. – – № 1. – 2020. – том 8. – с.129 – 137. DOI: 10.15421/152013/<https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/727/699/>
8. Мейш А.В., Матвійчук О.В. Моделі і типи національних економік // Вісник Хмельницького національного університету 2019, № 4 Том 1. - <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/27-17.pdf> DOI: 10.31891/2307-5740-2019-272-4-1-132-135
9. Москальчук Ю.Г. Система стримувань і противаг як ефективний засіб досягнення взаємодії у роботі органів законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні // Публічне управління та адміністрування в Україні. – 2020. - №16. – URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/16-2020/5.pdf>
10. Наумчук К. М. Державна антикорупційна політика України // Економіка, управління та адміністрування. 2023. №2(104). С.156–162. [https://doi.org/10.26642/ema-2023-2\(104\)-156-162](https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-156-162)
11. Рябець К. Система та сутність загальних функцій державного управління у сучасний період // Науковий вісник: Державне управління. 2022. №1(11). С. 207–221. URL: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-207-221](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-207-221)
12. Сидоренко Н. Сучасні тенденції розвитку публічного управління // Аспекти публічного управління. 2022. №10(3). С.59-63. <https://doi.org/10.15421/152220>
13. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf>

Законодавство

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
5. Про місцеве самоврядування : закон України від 21 травня 1997 р. № 280 : із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV : станом на 24 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
7. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV : зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
8. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV : станом на 8 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
9. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII : станом на 24 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
10. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
11. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
12. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>.